

N:o 74.

Af Herr Åke Andersson: Om upphörande af hemmantalet såsom beskattnings- och delningsgrund m. m.

Uti underdånig skrifvelse den 20 Juni 1862 anhöllo Rikets Ständer, hvilkas uppmärksamhet hade blifvit fästad på de stora svårigheter, som icke blott vid debitering af de räntor och onera som efter skatt utgå, utan ännu mera vid kontrollen af debiteringens riktighet föranledas, dels af de uti åtskilliga provinser antagna olika benämningar på mantalets underafdelningar såsom *tunnland, trög, mål, seland, snesland, penning, öre*, o. s. v., samt dels af hemman eller skattetalets uttryckande i exakta bråk der täljare och nämnare hade 9 å 10 siffror, att Kongl. Maj:t efter vederbörande auktoriteters hörande, och för såvidt hinder därför icke mötte, täcktes i nåder låta utfärda stadganden derom, att hemman eller skattetalet skulle öfver hela riket till enhet hafva det gällande mantalet, och att nuvarande skattebråk reduceras till decimalbråk med 3 decimaler eller ett tusendedelar af mantal kallade *Miller*.

Genom remiss af den 12 Juli samma år behagade Kongl. Maj:t häröfver infordra dess och rikets Kammarkollegii utlåtande. Ärendet föredrogs i Kongl. Kammarkollegium den 27 i samma månad, och resolverades, att Kongl. Maj:ts samtliga Befallningshafvande skulle skyndsamligen inkomma med utlåtande deröfver.

Sedan länsstyrelserna sålunda med yttrande inkommit, hvaraf inhemtas att de flesta län tillstyrkt Rikets Ständers underdåniga skrifvelse, men de öfriga haft ett och annat att deremot invända, afgaf slutligen Kongl. Kammarkollegium sitt afstyrkande utlåtande, hvarpå frågan förföll.

Emellertid taga hemmansbråken allt större och större proportioner, och de deraf härflytande svårigheter vid delning och uppsumming af hemmantal tillväxa alltjemt, de årliga jordeboksförändringsextrakten förete hemmantalsbråk med 20 å 30 siffror i nämnaren. I följd af den i åtskilliga provinser utsträckta hemmansklyfningen hör det nu-

mera icke till undantagen att bråktalen utgöres af flere milliondelar, hvilka i synnerhet uppkommer vid arfskiften, der sterbhusets fastighet utgöres af ett eller flere större bråktal, hvilka skola, såsom ofta är fallet, fördelas på flere olika grenar, och genom ytterligare skiften och fördelningar uppkomma sådana bråktal, att det ofta är svårt att ens gifva dem sin rätta benämning.

När en skiftesman haft med en sådan mängd siffror att skaffa, har det ofta händt att misräkning blifvit gjord, hvaraf följderna har blifvit trassel och oreda i förening med kostnader och besvär, då fråga varit om lagfarter o. s. v., hvilket också förorsakat rättegångar emellan säljare och köpare.

Under sådana förhållanden torde man med skäl kunna göra sig den frågan: bör icke någon förändring med dessa år ifrån år tillväxande hemmantalsbråken ävägbringas? Nödvändigheten synes emellertid fordra det. Kan icke hemmantalsberäkningen helt och hållet borttagas och taxeringsvärdet läggas till grund för beskattning och fördelning inom hvarje hemmans nummer, så synes mig ingen annan utväg än att decimalsystemet måste anlitas. Tager man decimalernas antal till 5 eller ~~10000~~ 1000:del, blir skilnaden emellan en à två sådana delar så ringa att det hvarken i ena eller andra fallet har någon inverkan. Om ett hemman är taxerad till 50,000 R:dr, blir skilnaden blott 50 öres hemmansvärde, och räntan, skatten eller andra onera deraf är väl icke nämnvärd; men hvilken lättnad vid beräkningar, delningar och uppsummeringar åstadkommes icke i stället, då man alltid har nämnaren gifven! På grund häraf tillåter jag mig vördsamt föreslå:

att hemmantal såsom beskattning och delningsgrund borttages och taxeringsvärdet såsom sådan införes i stället.

Eller, om Riksdagen anser svårigheter därför ännu möta, så föreslår jag såsom mitt andra alternativ,

att vid skiften köpe- och andra afhandlingar utföras hemmantalen i decimaler med högst *fem* eller *ett hundra tusendelar*, samt i debiterings-uppbördslängder och jordeboksextrakt, förvandlas och uppsummeras på samma sätt.

Om remiss till Lag-Utskottet anhålles.

Stockholm den 29 Januari 1873.

Åke Andersson.